

Základy počítačové grafiky

Přednáška 4

Martin Němec

VŠB-TU Ostrava

2025

- Základní vykreslování objektů v OpenGL (VAO+VBO).
- Vytváření a kompilace základních shaderů.
- Transformace modelů ve 3D.
- Měli byste mít funkční základní vykreslování.
- Zdrojový kód by měl být vhodně objektově upraven.

glGetUniformLocation Returns the location of a uniform variable
GLint glGetUniformLocation(GLuint program, GLchar *name);

program - Specifies the program object to be queried.

name - Points to a null terminated string containing the name of the uniform variable whose location is to be queried.

Description glGetUniformLocation returns an integer that represents the location of a specific uniform ...

Errors

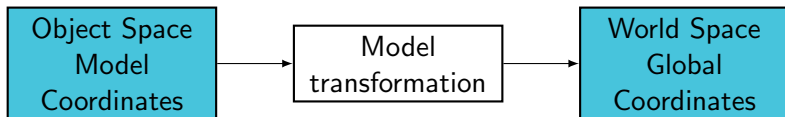
- GL_INVALID_VALUE is generated if program is not a value generated by OpenGL.
- GL_INVALID_OPERATION is generated if program is not a program object.
- GL_INVALID_OPERATION is generated if program has not been successfully linked.

```
const float sphere[17280] = {  
-0.831,-0.555,0.000,-0.833,-0.552,0.000,  
-0.923,-0.382,0.000,-0.924,-0.380,0.000,  
-0.815,-0.555,-0.162,-0.817,-0.552,-0.162,  
...  
-0.375,-0.923,0.074,-0.380,-0.921,0.075,  
-0.555,-0.831,0.000,-0.559,-0.828,0.000};
```



```
glVertexAttribPointer(  
    0,3,GL_FLOAT,GL_FALSE,6*sizeof(float),NULL);  
glVertexAttribPointer(  
    1,3,GL_FLOAT,GL_FALSE,6*sizeof(float),  
        (GLvoid*)(3*sizeof(GLfloat)));  
//How to convert other data types to float  
//GL_TRUE - GL_BYTE <-128,127> -> <-1.0,1.0>
```

- Převod z lokálního do globálního souřadného systému.
- Uniformní proměnná `mat4 modelMatrix` v GLSL.
- Skládání matic (komutativita).

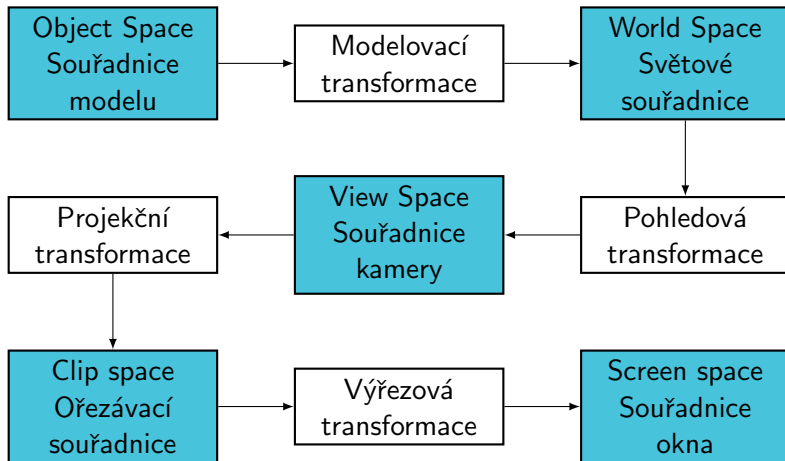

V čem je rozdíl (každý frame rotace o úhel α)?

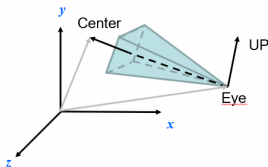
```
alfa+=0.5;  
M = rotate(mat4(1.0f), alfa, vec3(0.0f, 1.0f, 0.0f));
```

vs.

```
M = rotate(M, 0.5f, vec3(0.0f, 1.0f, 0.0f));
```


- Umíme transformovat objekty ve scéně, potřebovali bychom něco, co bude umožňovat zadat odkud a kam se díváme.
- V základní poloze je kamera v počátku, otočená směrem k ose $-z$, horní část je dána směrem osy y (ověřte).
- LookAt umožňuje nastavit pohled kamery libovolně.
- Chceme se procházet a rozhlížet ve scéně.
- Kamera bude definována svou pozicí, směrem kam se kouká a ještě vektorem udávající směr kamery nahoru.

Můžeme použít funkci **lookAt** z knihovny GLM.

- Eye – definuje bod ve kterém bude kamera umístěna.
- Center – definuje bod, kterým se kamera dívá.
- Up – definuje kterým směrem bude natočen 3D svět v kameře.

glm::mat4 camera=glm::lookAt(eye, center, up);

$$v = |(center - eye)|$$

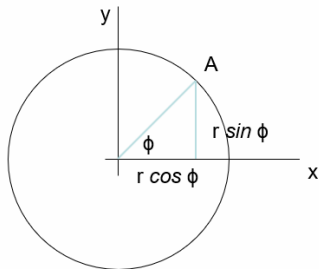
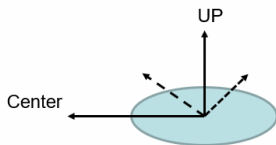
$$r = |(v \times up)|$$

$$u = |(r \times v)|$$

$$L = A \cdot B, A = \begin{bmatrix} r_x & r_y & r_z & 0 \\ u_x & u_y & u_z & 0 \\ -v_x & -v_y & -v_z & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}, B = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & -eye_x \\ 0 & 1 & 0 & -eye_y \\ 0 & 0 & 1 & -eye_z \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

Polární souřadnice vs. kartézské

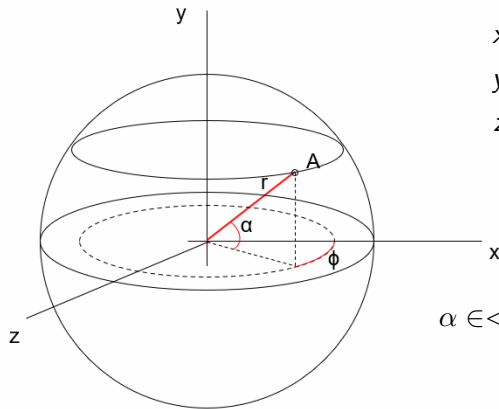
Jak určit bod na který se kamera dívá?

$$x = r \cdot \cos \phi$$

$$y = r \cdot \sin \phi$$

Jak určit bod na který se kamera dívá ve 3D?

$$x = r \cdot \sin \alpha \cdot \cos \phi$$

$$y = r \cdot \cos \alpha$$

$$z = r \cdot \sin \alpha \cdot \sin \phi$$

$$\alpha \in \langle 0, 180 \rangle, \phi \in \langle 0, 360 \rangle$$

Průchod scénou pomocí kláves (např. WSAD nebo šipky).

```
camera->toFront();  
//eye+=(glm::normalize(target));  
  
void Camera::toLeft(){  
    eye+=(glm::normalize(glm::cross(target,up)));  
}
```

Promítání je převod z 3D do 2D.

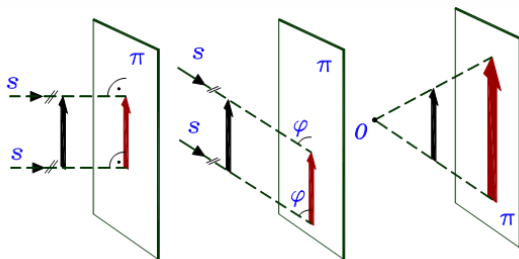
- V geometrii nejprve volíme promítací metodu a potom v této zobrazujeme objekty. V počítačové grafice je to naopak.

Čím je promítání definováno ?

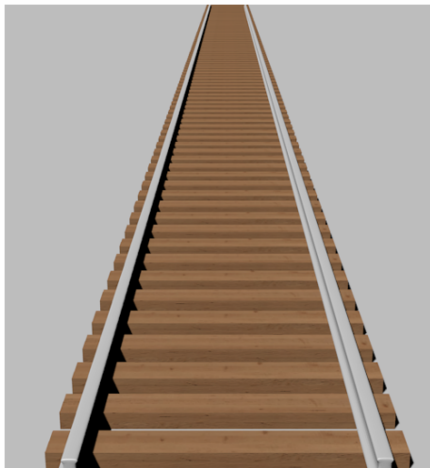
- Promítací paprsky - polopřímka vycházející z promítacího bodu, směr závisí na typu promítání.
- Průmětna (viewing plane) - plocha v prostoru, na kterou dopadají promítací paprsky (paprsky vytvářejí průmět). Průmětnou nemusí být pouze rovina (polokoule, NURBS plocha apod.)

V počítačové grafice rozlišujeme dva základní typy promítání:

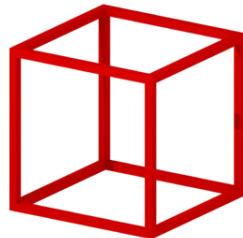
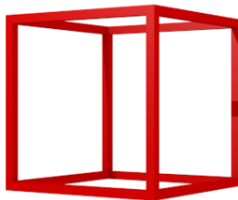
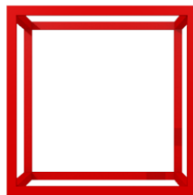
- rovnoběžné (paralelní, orthographic projections) - (pravoúhlé, kosoúhlé)
- středové (perspektivní, perspective projections)

Projekce 3D do 2D

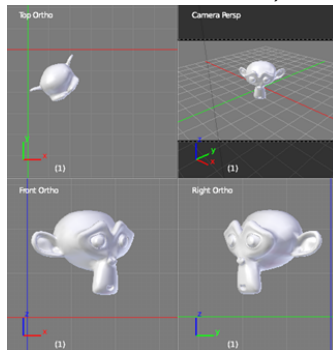
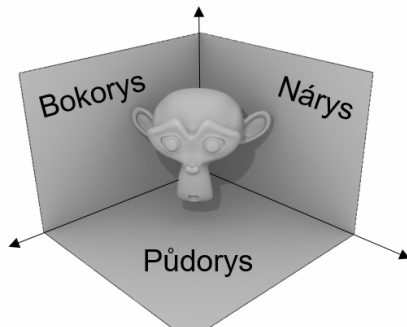

Promítání?

Promítání?

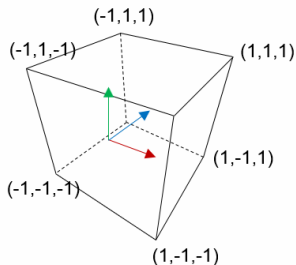
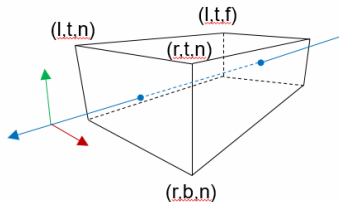
Rovnoběžné pravouhlé promítání (nárys, půdorys a bokorys).

Ortogonální promítání

Scéna je reprezentována jako pravoúhlý hranol.

```
glm::ortho(left, right, bottom, top, zNear, zFar);  
glm::mat4 projMat = glm::ortho( 0, 400, 0, 400, -1, 400 );
```

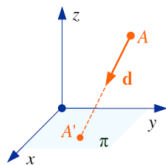

Ortogonální promítání

Matice popisuje rovnoběžné promítání na rovinu $z = 0$ (tedy na rovinu xy). Směr promítacího paprsku je $\vec{d} = (d_x, d_y, d_z)$

$$A = \begin{bmatrix} 1 & 0 & -\frac{d_x}{d_z} & 0 \\ 0 & 1 & -\frac{d_y}{d_z} & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

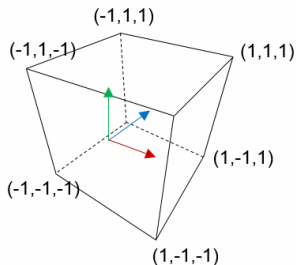
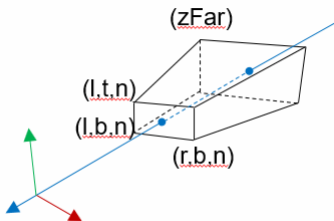
Rovnoběžným přímek odpovídají opět rovnoběžné přímky, které však nemusí být rovnoběžné s původními přímkami.

Perspektivní promítání

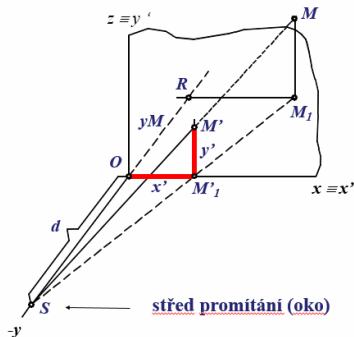
Scéna je definována jako komolý jehlan.

```
glm::frustum(left, right, bottom, top, zNear, zFar);  
glm::perspective(fovy, aspect, zNear, zFar);  
projection=perspective(45.0f, 4.0f/3.0f, 0.1f, 100.0f);  
//radians or degrees
```


Perspektivní promítání

Vycházíme z podobnosti trojúhelníků.

$$\frac{x'}{x} = \frac{d}{d+y}$$

$$\frac{y'}{z} = \frac{d}{d+y}$$

$$x' = k \cdot x$$

$$y' = k \cdot z$$

$$k = \frac{d}{d + y}$$

Matice popisuje projekci ze středu o souřadnicích $(0, 0, f)$ na rovinu $z = 0$ (tedy na rovinu xy).

$$A = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & -\frac{1}{f} & 1 \end{bmatrix}$$

```
void glViewport(GLint x, GLint y, GLsizei width, GLsizei height);
```

- Část okna, ve které probíhá vykreslování.
- Transformace z NDC (normalizované souřadnice, $(-1, 1)$), na rozsah souřadnic obrazovky.
- Co vše se musí změnit pokud změníme velikost obrazovky?

```
//---- Camera.h ---  
// dopredna deklarace  
class Shader;  
class Camera{  
    private:  
        Shader* sh;  
    public:  
        Camera(Shader* s);  
        void metoda();  
};
```

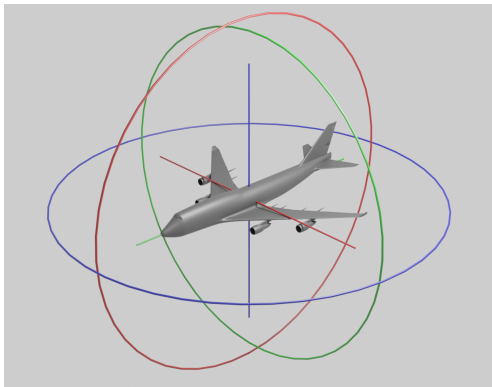
```
//--- Camera.cpp --  
#include "Camera.h"  
#include "Shader.h"  
Camera::Camera(){  
    ...  
}
```

```
//----- Shader.h -----  
// dopredna deklarace  
class Camera;  
class Shader{  
    private:  
        Camera* cam;  
    public:  
        Shader(Camera* c);  
        void metoda();  
};
```

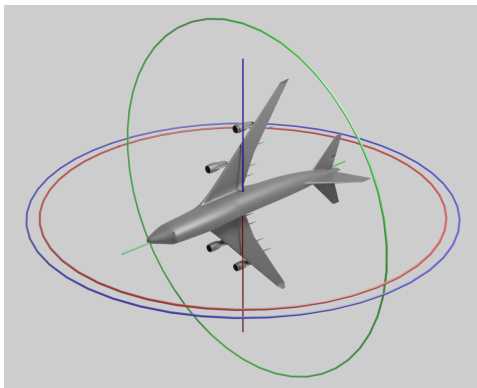
```
//--- Shader.cpp ---  
#include "Shader.h"  
#include "Camera.h"  
Shader::Shader(){  
    ...  
}
```

Gimbal lock

Gimbal lock je jev, který vzniká při skládání rotací, pokud se přiblíží osy rotace. Projevuje se tím více, čím se natočení v některé ose blíží 90° .

Při natočení kolem osy Y o 90° ztratíme jeden stupeň volnosti. Zablokováním degeneruje systém do dvourozměrného prostoru.

$$X' = \mathbf{R}(\alpha, \beta, \gamma) \cdot X = \mathbf{R}(\alpha) \cdot \mathbf{R}(\beta) \cdot \mathbf{R}(\gamma) \cdot X$$

$$\begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & \cos(\alpha) & -\sin(\alpha) \\ 0 & \sin(\alpha) & \cos(\alpha) \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \cos(\beta) & 0 & -\sin(\beta) \\ 0 & 1 & 0 \\ \sin(\beta) & 0 & \cos(\beta) \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \cos(\gamma) & -\sin(\gamma) & 0 \\ \sin(\gamma) & \cos(\gamma) & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

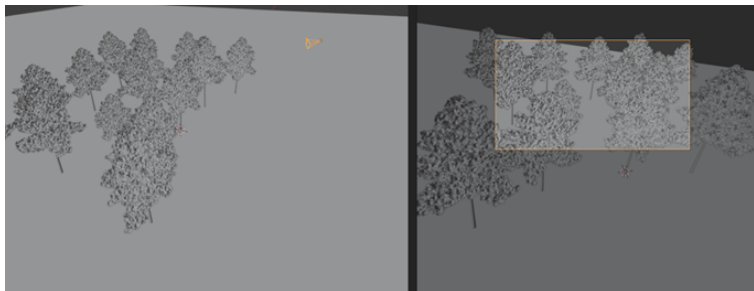
Kvaterniony (z lat. quaternion, čtveřice) jsou nekomutativním rozšířením oboru komplexních čísel.

- Autorem byl v roce 1843 sir William Rowan Hamilton (irský matematik) s tím, že když tři rozměry nefungují, tak by mohly čtyři.
- Jednoduchá metodu, jak otáčet tělesa v prostoru.
- Skládají se z jedné reálné a a třech imaginárních složek i, j, k .
- Nepotřebujeme pro každou osu x, y, z rotační matici a jejich konečnou matici.
- Kvaternion má výhodu v tom, že rotovat můžeme kolem osy procházející středem souřadné soustavy.

$$q = [a, \mathbf{v}] = a + bi + cj + dk$$

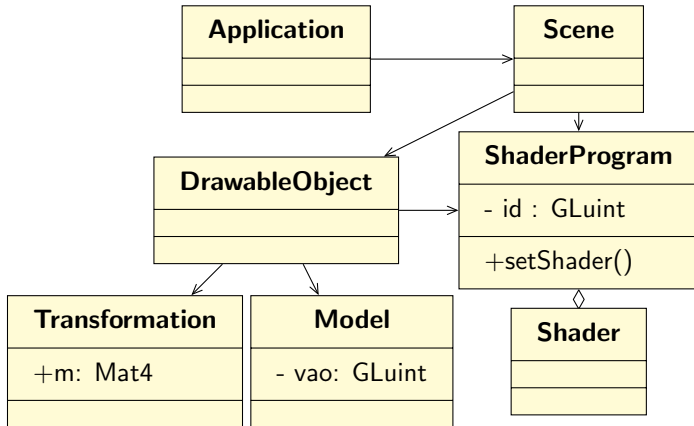
Vytvořte kameru, která bude obsahovat informace, odkud se dívám do scény, kterým směrem a vektor nahoru.

Dále bude kamera obsahovat typ a vlastnosti promítání (perspektivu).


```
#version 400
layout(location = 0) in vec3 localPosition;
out vec4 worldPos;
uniform mat4 modelMatrix;
//uniform mat4 viewMatrix;
//uniform mat4 projectionMatrix;

void main(void)
{
    worldPos = modelMatrix * vec4(localPosition, 1.0);
    gl_Position = worldPos;
}
```


Převod mezi orientacemi souřadné soustavy pomocí bázových vektorů (jednotkových, udávají směr souřadnicových os).

Bod $X = [x, y, z]$ bázové vektory $\vec{u}_1 = (1, 0, 0)$, $\vec{u}_2 = (0, 1, 0)$ a $\vec{u}_z = (0, 0, 1)$.

Pokud určíme novou bázi, kde vektory jsou otočené, dostaneme rotaci.

$$A = \begin{bmatrix} a_x & a_y & a_z \\ b_x & b_y & b_z \\ c_x & c_y & c_z \end{bmatrix}$$

Dotazy?